

26. ЛОБІЗМ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

В. Хрип'юк

Національний університет харчових технологій

Лобізм успішно функціонує у всіх країнах, він неодмінний супутник державного урядування. Лобіювання суспільних інтересів є одним із перспективних шляхів для розвитку нового бізнесу в сучасних економічних умовах. В свою чергу, спрямованість на узгодження та координацію спільних дій різними представниками бізнесу та суспільства дозволяє підвищити його ефективність.

У сучасному розумінні лобізм — це діяльність розгорнутої системи корпорацій, агентств, промислових, торгових або інших структур, організованих груп ділових кіл, які впливають (від переконання до підкупу) на законодавців і чиновників з метою прийняття відповідних законопроектів, отримання урядових замовлень, субсидій в інтересах організацій, які вони представляють [4].

Звідси сам термін лобізм несе як позитивне, так і негативне смислове навантаження. Часто він отримує винятково негативне значення — коли асоціюється з поняттям протекціонізму, підкупу державних службовців і депутатів, коли спостерігається отождолення механізму лобіювання як сукупності силових методів і корупційних дій для досягнення мети. Звісно, лобізм, як система представництва групових інтересів, має і позитивну сторону. Виступаючи в якості важливого і необхідного інституту демократичного процесу, він є формою законного впливу груп інтересів на управлінські рішення державних органів [1].

Під предметом лобізму, розуміють все те, на що спрямований вплив лобі, це можуть бути проекти нормативно-правових актів, угоди сторонами яких є органи влади, рішення відповідних органів про надання ліцензій, дозволів, гарантій тощо.

Під маркою лобізму в Україні фігурує все, що завгодно, лише не його класична, перевірена демократією модель. На заході лобізм є важливим елементом демократії, узгодження інтересів, інструментом зворотного зв'язку між державою і групами інтересів соціуму. Наприклад, суб'єктами лобізму в США є всі корпорації, спілки підприємців, професійні асоціації, громадські організації. Вони обов'язково мають підрозділи, які нараховують кілька десятків і навіть сотень співробітників, спеціалізуються на просуванні інтересів [2].

Сьогодні в Україні гостро постає проблема існування прихованого лобізму на усіх рівнях влади. Проблема лобізму є однією з важливих і складних в українській політиці. І справа не в його наявності, а переважно у формі, в якій він здійснюється.

Нажаль, нарощування лобізму в Україні супроводжувався розквітом корупції. Перший етап розвитку лобізму в Україні, напевно, можна назвати олігархічним. Він мав ознаки нецивілізованого лобіювання, відмінною рисою якого було придбання власності і бізнес-переваг неконкурентними методами — закриті конкурси і тендери, не обґрунтована видача державних кредитів, адміністративні рішення, проведені в умовах правового вакууму.

Для сучасної України, яка цінує демократичні цінності та працює над пошуком нового шляху самостійного сходження, актуальним є завдання формування і подальший розвиток системи лобізму, важливим є врахування вітчизняної специфіки та використання досвіду європейських держав, які мають у цій сфері відповідні досягнення. Для того щоб лобізм став повноцінним інститутом, необхідні дві умови. По-перше, різноманіття інтересів в суспільстві, що виникає внаслідок його соціальної диференціації, розшарування. По-друге, розширений доступ до влади на основі політичного плюралізму, характерний передусім для демократичних режимів [3].

Лобіювання інтересів виступає необхідною умовою існування успішної економіки країни. В умовах розвитку сучасної економіки, прагнення України виходу на нові європейські ринки, рівень розвитку лобізму визначається рівнем економічної, соціальної, політичної і моральної зрілості самого суспільства. Необхідність законодавчого регулювання інституту лобізму, зумовлена тим, що закріплення його в законі може забезпечити державний та громадський контроль над здійс-

ненням цього виду діяльності. Допоки це не буде здійснено, лобізм тісно переплітатиметься та єднатиметься з корупцією. А значить, щоб відвертий та всезростаючий підкуп лобістами посадових осіб остаточно не знищив авторитет влади, його необхідно поставити під контроль суспільних та державних інститутів. Тобто, це означає, що слід прийняти закон про лобістську діяльність.

У сучасних умовах розвитку економіки та бажання суспільства перезавантаження влади легалізація лобізму відіграла б дуже важливу та позитивну роль. Це допоможе виявити зацікавленість, яка стоїть за тим чи іншим проектом закону або рішенням, визначити, тих хто лобіює і хто стоїть за лобістами, відкрити реальних авторів державних рішень та виявити ступінь залежності представників влади. Легалізація лобізму допоможе розвитку середнього бізнесу в Україні, підвищить результативність діяльності підприємств.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ганжуров Ю. Парламентське лобіювання в контексті політичної комунікації // Політичний менеджмент. — 2005. — № 4 (13). — С. 50 — 62.
2. Ріяка В.О., Семенов В.С., Цвік М.В. Конституційне право зарубіжних країн: навч. посібник / За заг. ред. В.О. Ріяки. — К.: Юрінком Інтер, 2002. — 215 с.
3. Сазонова М.І. Основи політології: навч. посібник. Курс лекцій / За ред. М. Сазонова. — Харків: Фоліо, 2003. — 335 с.
4. Толмачева И. Лоббизм по-русски. Между бизнесом и властью — Москва: Эксмо, 2011. — 6 с.

Науковий керівник — А.О. Зайнчковський, д-р екон. наук.